

CHƯƠNG TRÌNH DỊCH

Chương 4. Phân tích cú pháp Thuật toán Top-Down

TS. Phạm Văn Cảnh
Khoa Công nghệ thông tin

Email: canh.phamvan@phenikaa-uni.edu.vn

-
- 1. Ý tưởng & thuật toán**
 - 2. Cài đặt top-down đơn giản**
 - 3. Đánh giá về top-down**
 - 4. Bài tập**

1. Ý tưởng và thuật toán

□ Cho văn phạm G với các luật sinh:

$$S \rightarrow E + S \mid E \quad E \rightarrow 1 \mid 2 \mid 3 \mid 4 \mid 5 \mid (S)$$

□ Xâu vào: $W = (1 + 2 + (3 + 4)) + 5$

□ Suy dẫn trái từ S thành W như sau:

$$\begin{aligned} S &\Rightarrow E + S \Rightarrow (S) + S \Rightarrow (E + S) + S \Rightarrow (1 + S) + S \\ &\Rightarrow (1 + E + S) + S \Rightarrow (1 + 2 + S) + S \\ &\Rightarrow (1 + 2 + E) + S \Rightarrow (1 + 2 + (S)) + S \\ &\Rightarrow (1 + 2 + (E + S)) + S \Rightarrow (1 + 2 + (3 + S)) + S \\ &\Rightarrow (1 + 2 + (3 + E)) + S \Rightarrow (1 + 2 + (3 + 4)) + S \\ &\Rightarrow (1 + 2 + (3 + 4)) + E \Rightarrow (1 + 2 + (3 + 4)) + 5 \end{aligned}$$

1. Ý tưởng và thuật toán

- ❑ Xét quá trình suy dẫn $S \Rightarrow W_1 \Rightarrow W_2 \Rightarrow \dots \Rightarrow W$
- ❑ W_i luôn chứa ít nhất một non-terminal
- ❑ Xét X là non-terminal trái nhất của W_i :
 - W không chứa non-terminal nên X sẽ phải “biến mất”.
 - Cách làm “biến mất” X chỉ có thể do sử dụng luật văn phạm mà vế trái là X .
- ❑ Nhận xét: trước sau gì X cũng sẽ “biến mất” bởi một luật văn phạm có dạng $X \rightarrow \alpha$
 - Top-down sử dụng năng lực tính toán của máy tính để thử các khả năng có thể (phương pháp thử-sai-quay-lui).

1. Ý tưởng và thuật toán

❑ Dò tìm quá trình suy dẫn $S \Rightarrow W_1 \Rightarrow \dots \Rightarrow W$:

- Với W_i , tìm non-terminal X
- Tìm luật dạng $X \rightarrow \alpha$, áp dụng để suy diễn $W_i \Rightarrow W_{i+1}$
- Dừng nếu $W_{i+1} = W$ (tìm được phương án suy dẫn)
- Thử với W_{i+1} hoặc quay lui nếu đã xét hết phương án

❑ Đặc điểm của Top-down:

- Nếu W_i có chứa nhiều non-terminal thì chỉ cần thử với non-terminal trái nhất
- Trong số nhiều suy dẫn dạng $S \Rightarrow^* W$, thuật toán sẽ tìm suy dẫn trái

Thuật toán Top-down

❑ Bước 1: $A = S$

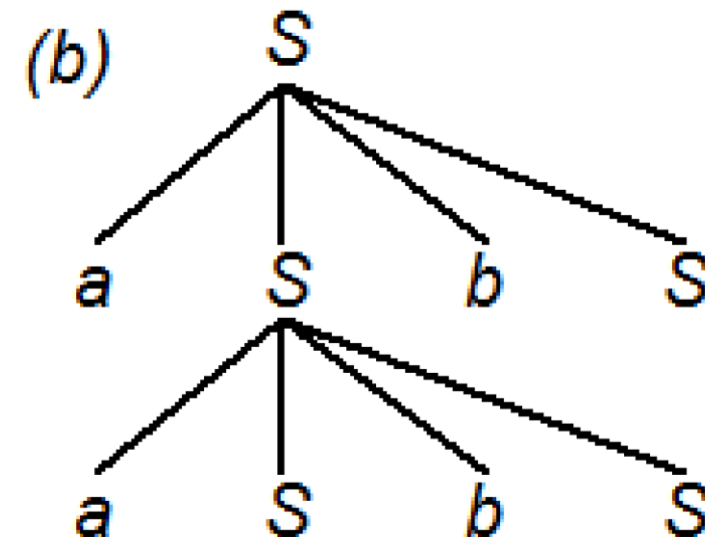
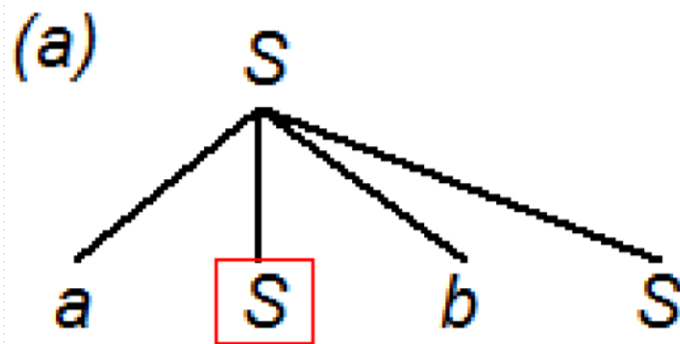
❑ Bước 2: Với một chuỗi A đạt được trong quá trình suy dẫn:

- Nếu $A = W$:
 - Kết luận: quá trình tìm kiếm thành công
 - Lưu lại quá trình biến đổi từ đầu để được A
 - Kết thúc ngay lập tức quá trình tìm kiếm
- Nếu $A \neq W$: tìm kí hiệu trung gian trái nhất X
- Không tìm được X thì dừng, quay lui lại hàm gọi
- Duyệt tất cả các luật sinh dạng $X \rightarrow \alpha$
 - Áp dụng luật đó trên A (ở vị trí X), ta được A'
 - Thử bước 2 với chuỗi $A = A'$

Thuật toán Top-down

□ Ví dụ: Phân tích $W = aacbc$ với tập luật $S \rightarrow aSbS \mid aS \mid c$

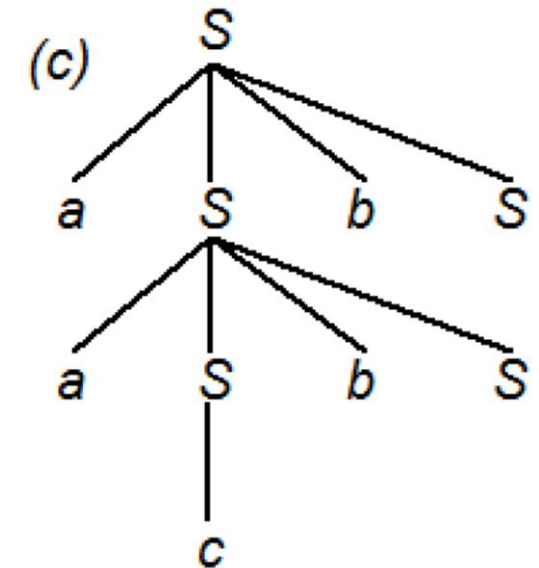
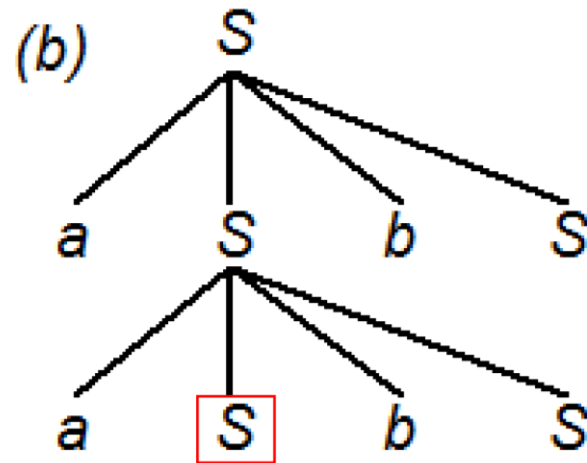
- Xét $A = aSbS$
- Tìm được kí hiệu S thứ 2 trong A là non-terminal
- Thử áp dụng luật $S \rightarrow aSbS$ được $A' = aaSbSbS$

Thuật toán Top-down

□ Xét $A = aaSbSbS$

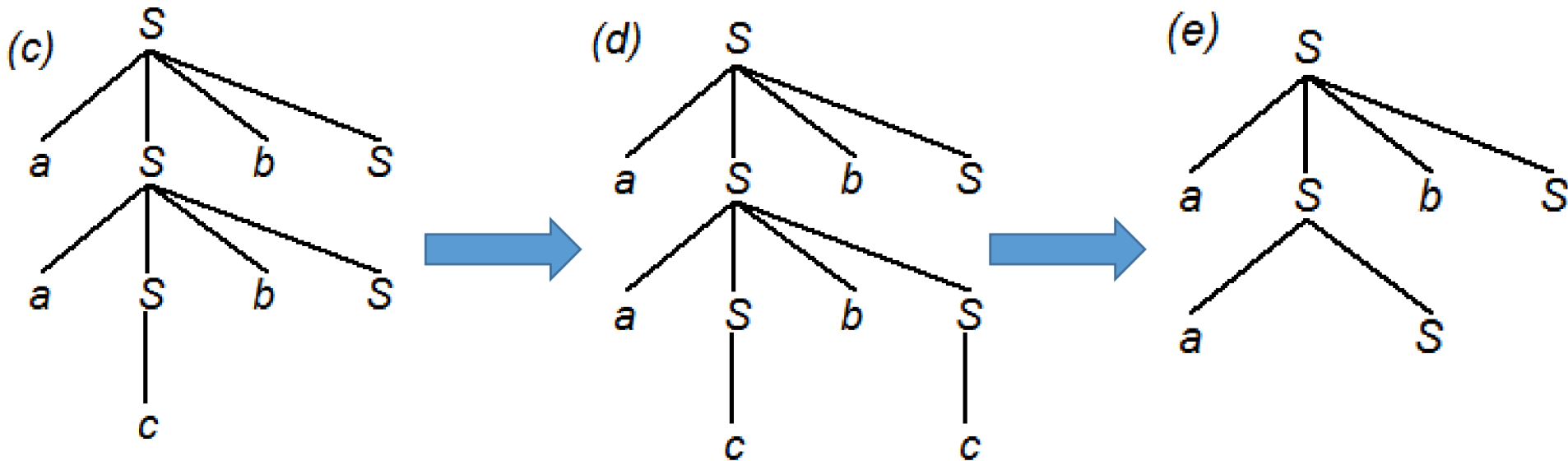
- Tìm được kí hiệu S thứ 3 trong A là non-terminal
- Thử áp dụng luật $S \rightarrow aSbS$ được $A' = aaaSbSbSbS$
- Thử áp dụng luật $S \rightarrow aS$ được $A' = aaaSbSbS$
- Thử áp dụng luật $S \rightarrow c$ được $A' = aacbSbS$

Thuật toán Top-down

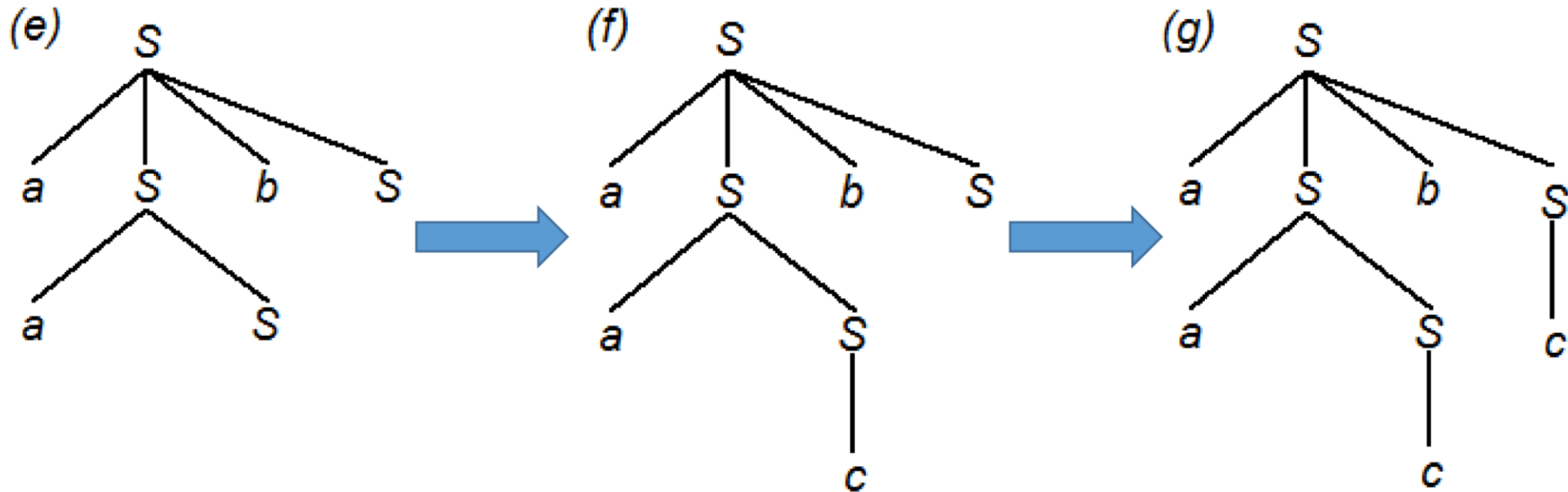
❑ Quá trình thử sai kết luận rằng $A = aSbS$ không thể áp dụng luật $S \rightarrow aSbS$

- Quay lui về đến tình huống ban đầu ở hình (a)
- Thử phương án tiếp theo $S \rightarrow aS$, được $A' = aaSbS$

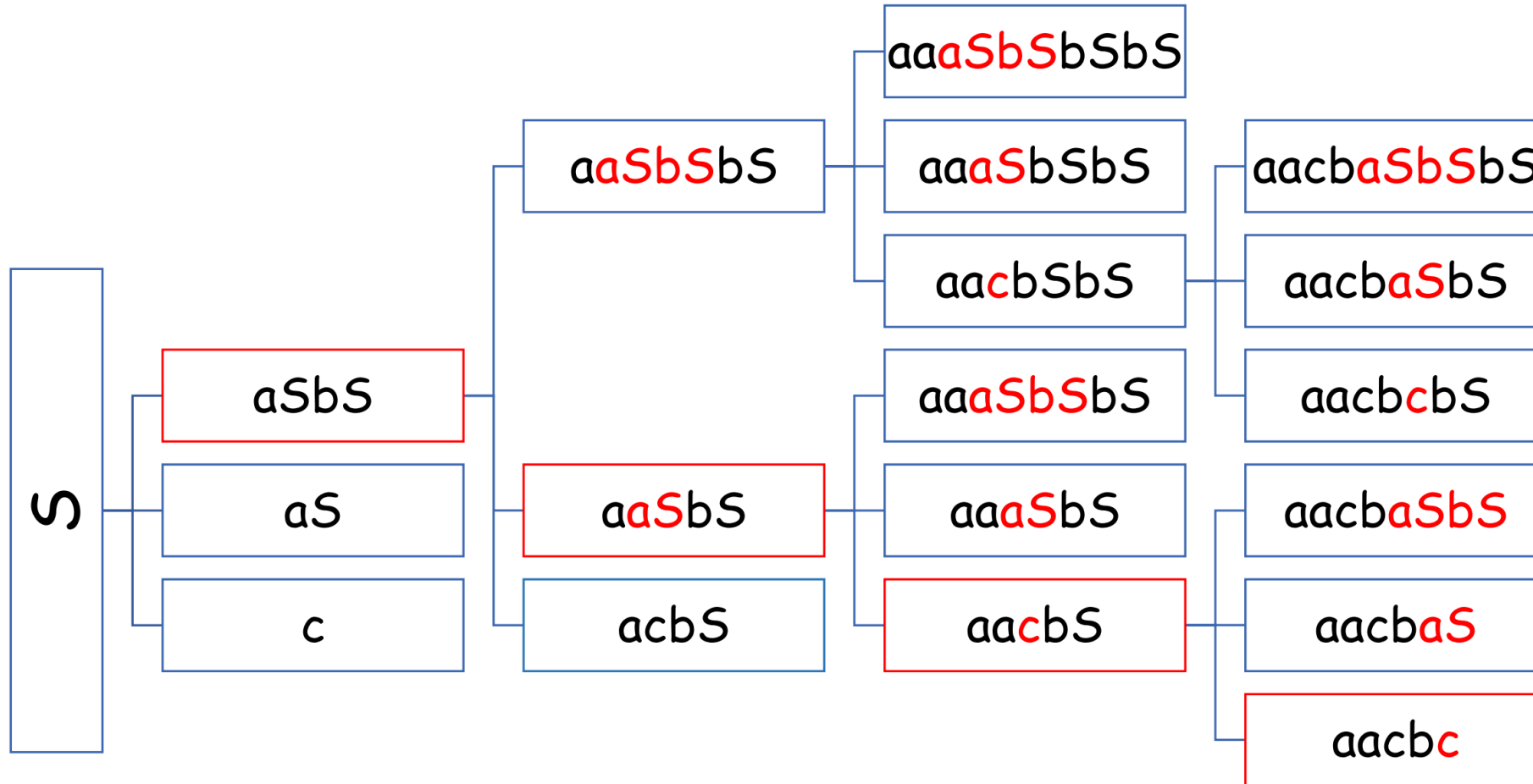
Thuật toán Top-down

- ❑ Quá trình thử sai tiếp tục và cuối cùng dừng ở phương án được thể hiện ở hình (g)
- ❑ Khi nhận được chuỗi $A = W = aacbc$, ngay lập tức thuật toán dừng và trả về quá trình áp dụng luật

Thuật toán Top-down

❑ Phân tích $W = aacbc$ với tập luật $S \rightarrow aSbS \mid aS \mid c$

Cài đặt thuật toán Top-Down: Cấu trúc 1 luật

```
// Lớp chứa luật văn phạm, dạng left -> right
class Rule {
    public string left, right;
    public Rule(string l, string r) {
        left = l; right = r;
    }
    // chuyển đổi luật về dạng string (để in cho dễ nhìn)
    public string ToFineString() {
        string s = left + " -->";
        for (int i = 0; i < right.Length; i++)
            s += " " + right[i];
        return s;
    }
}
```

Các hàm hỗ trợ

```
class PTTD {  
    public List<Rule> rules = new List<Rule>();    // bộ luật  
    public List<Step> steps;                      // các bước suy diễn  
    string w = null;                             // chuỗi W đích  
    // thêm luật left --> right vào tập luật  
    public void AddRule(string left, string right) {  
        rules.Add(new Rule(left, right));  
    }  
    public void PrintAllRules() {  
        Console.WriteLine("<bo luat van pham>");  
        foreach (Rule r in rules)  
            Console.WriteLine("  " + r.ToFineString());  
    }  
}
```

Các hàm hỗ trợ

```
public void PrintSteps() {  
    Console.WriteLine("Doan nhan thanh cong sau...");  
    string w = "S";  
    foreach (Step s in steps) {  
        string w0 = DoStep(w, s);  
        Console.WriteLine("  {0} => {1} (vi tri...");  
        w = w0;  
    }  
}  
  
string DoStep(string w, Step s) {  
    string w1 = w.Substring(0, s.position);  
    string w2 = w.Substring(s.position + 1);  
    return w1 + rules[s.ruleNumber].right + w2;  
}
```

Các hàm chính

```
public bool Process(string x) {  
    steps = new List<Step>();  
    w = x;  
    return Try("S");  
}  
// tìm vị trí non-terminal trái nhất trong s  
// trả về -1 nếu không tìm được  
public int FindNonterminal(string s) {  
    for (int i = 0; i < s.Length; i++) {  
        if (i >= w.Length) return i;  
        if (s[i] != w[i]) return i;  
    }  
    return -1;  
}
```

Các hàm chính

```
// hàm thử-sai-quay-lui với chuỗi s
public bool Try(string s) {
    if (s == w) return true;
    int n = FindNonterminal(s);
    if (n != -1)
        for (int i = 0; i < rules.Count; i++)
            if (rules[i].left[0] == s[n]) {
                Step st = new Step(i, n);
                steps.Add(st);
                if (Try(DoStep(s, st))) return true;
                steps.RemoveAt(steps.Count - 1);
            }
    return false;
}
```


Các hàm chính

```
class Program {  
    public static void Main() {  
        PTTD parser = new PTTD();  
        // nạp thử bộ luật  
        parser.AddRule("S", "B");  
        parser.AddRule("B", "R");  
        parser.AddRule("B", "(B)");  
        parser.AddRule("R", "E=E");  
        ...  
        parser.PrintAllRules();  
        if (parser.Process("(x=(x+y))"))  
            parser.PrintSteps();  
    }  
}
```

3. Đánh giá thuật toán Top-down

- ❑ Thuật toán đơn giản, sử dụng sức mạnh của máy tính để tìm kiếm lời giải
- ❑ Thuật toán dạng thử-sai-quay-lui, không cắt nhánh, độ phức tạp tính toán là hàm mũ (\sim chậm)
- ❑ Thuật toán không vạn năng, không làm việc được với các văn phạm có đệ quy trái
- ❑ Lý do: vì không có cắt nhánh phù hợp, dẫn đến việc đi mãi theo chiều sâu mà không quay lui
- Có thể sửa đổi thuật toán như thế nào để làm việc được với văn phạm có đệ quy trái?

3. Đánh giá thuật toán Top-down

❑ Tăng tính vạn năng của thuật toán:

- Xử lý tình huống đệ quy trái bằng ràng buộc phù hợp
- Biến đổi văn phạm trước khi bắt đầu thử-sai-quay-lui

❑ Tăng tốc độ tính toán:

- Tập trung vào việc cài đặt cắt nhánh (nhiều ý tưởng)
 - Cắt nhánh khi trong A có terminal không có trong w
 - Cắt nhánh khi số terminal trong A nhiều hơn trong w
- Tính trước các bước không có "cơ hội về đích" để loại bỏ bớt những tình huống thử-sai không cần thiết
- Sử dụng lại những kết quả đã duyệt cũ

4. Bài tập

1. Chỉ ra quá trình thực hiện phân tích top-down của chuỗi **raid** thuộc văn phạm G có tập luật:

$$S \rightarrow r X d \mid r Z d$$
$$X \rightarrow o a \mid e a$$
$$Z \rightarrow a i$$

2. Chỉ ra quá trình thực hiện phân tích top-down của chuỗi **((x+y)=(y+x))** thuộc văn phạm G có tập luật:

$$S \rightarrow B$$
$$B \rightarrow R \mid (B)$$
$$R \rightarrow E = E$$
$$E \rightarrow x \mid y \mid (E + E)$$

4. Bài tập

3. Có thể áp dụng thuật toán phân tích top-down cho chuỗi $(a+a)*a$ thuộc văn phạm G dưới đây hay không? Chỉ ra quá trình thực hiện nếu có thể

$$E \rightarrow E + T \mid T$$

$$T \rightarrow T * F \mid F$$

$$F \rightarrow (E) \mid a$$

4. Tương tự câu trên, chỉ ra quá trình phân tích topdown của chuỗi **true** **and not false** với tập luật:

$$E \rightarrow E \text{ and } T \mid T$$

$$T \rightarrow T \text{ or } F \mid F$$

$$F \rightarrow \text{not } F \mid (E) \mid \text{true} \mid \text{false}$$

4. Bài tập

5. Chỉ ra quá trình thực hiện phân tích top-down của chuỗi **abbc****bd** thuộc văn phạm G có tập luật:

$S \rightarrow a A \mid b A$

$A \rightarrow c A \mid b A \mid d$

6. Chỉ ra quá trình thực hiện phân tích top-down của chuỗi **aa****ab** thuộc văn phạm G có tập luật:

$S \rightarrow A B$

$A \rightarrow a A \mid \epsilon$

$B \rightarrow b \mid b B$